

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:
Pe un an . . . . . 3 fl. (6 coroane).
Pe o jumătate de an . . . . . 1 fl. 50 cr. (3 coroane).
Pentru România 15 lei anual.
Abonamentele se fac la „Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE
se primesc în biroul administrației (strada
Poplăcii nr. 15.) — Telefon nr. 14.
Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr.
a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Protestul popoarelor împotriva maghiarisării.

Anul vechiu, 1897, s'a încheiat cu un fapt de mare însemnătate în lupta ce o purtăm noi, popoarele nemaghiare, împotriva maghiarisării. Este protestul ce s'a ridicat în numele Românilor, Slovacilor și Sârbilor, despre care am făcut pomenire în numărul trecut.

Cetitorii nostri știu, că între naționalitățile apăsate din Ungaria s'au făcut mai de mult legături de prietenie, cu scop de-a lupta cu puteri unite împotriva cutropirii de maghiarisare și pentru câștigarea drepturilor naționale. La 1895 s'a ținut un congres al naționalităților la Budapesta, în care între altele s'a ales un comitet, alcătuit de fruntași de ale celor trei popoare, pentru ducerea mai departe a luptei.

Acest comitet a petrecut cu luare aminte mersul lucrurilor din patrie și din afară de patrie, a ținut mai multe ședințe și sfaturi. O astfel de ședință a ținut și acum Luni, înainte de Anul-Nou al nostru, în Budapesta. La aceasta au luat parte dintre membrii români dl Iuliu Coroianu, dintre Sârbi Dr. Gavrilla, redactorul foii *Zastava*, ear' dintre Slovaci d-nii *Stefanovici*, *Mudron* și *Vanovici*. Membrii adunați, în înțelegere cu cei cari au fost împedecați a se înfășa, au aflat, că a sosit vremea de a se protesta de nou împotriva politicii, ce o fac azi stăpânitorii nostri și a atrage luarea aminte a cercurilor înalte politice asupra stărilor nesănătoase dela noi.

Protestul.

Dăm aci în extras protestul popoarelor.

După-ce se arată îndemnul și scopul protestului, amintite mai sus, se zice:

„În starea grea a monarhiei noastre poate-că s'ar arăta dintr'o anumită parte la stările, cum se pretinde, întărite din Ungaria. — Ar fi o greșeală mare aceasta.

„Dacă în cealaltă parte a monarhiei noastre lupta dintre *Slavi* și *Nemți* a izbucnit pe față, apoi acolo puterea de stat se nisuește a complana contrastele și a împăca cearta. În Ungaria ciocnirile dintre poporul *domnitor*, ce se află în număr mai mic, dar' înarmat cu puterea de stat, și dintre naționalități cari

se află în majoritate, dar' expuse voinței puterii — sunt ascunse, pentru-că puterea statului apasă cu puterea brutală și cele mai neînsemnate mișcări ale naționalităților, așa cât numai puține semne ale marei nemulțumiri și amărăciuni a naționalităților pot eși la iveală.

„Această nemulțumire și indignare seamănă astfel cu jăralicul ce arde sub cenușe, — și această stare de lucruri e cu mult mai rea, decât cea din a doua jumătate a monarhiei, unde ciocnirile au eșit la suprafața vieții publice. În Ungaria puterea de stat nu se ostenește cătuși de puțin întru a aplană constrastele ori a împăca ciocnirile, dimpotrivă ea croește noue și earăși noue ciocniri cu naționalitățile, cum o dovedește aceasta și cel mai nou proiect de lege despre maghiarisarea numelor de comune“.

Se arată mai departe, cum sub stăpânirea maghiară de 30 de ani, s'au luat toate drepturile și bunătățile numai pentru poporul maghiar și s'au călcat drepturile celorlalte popoare. S'a călcat legea de naționalități, în care sunt unele drepturi pentru noi și s'a împedecat, ca în dietă se poată fi aleși deputați naționali, așa că azi în dietă sunt numai Unguri: popoarele nemaghiare nu au reprezentanți.

„Sunt — se zice în protest — fără păreche în Europa aceste împrejurări și parlamentarismul ungar este un neadevăr, pentru-că nu există pildă în viața parlamentară a Europei, ca majoritatea populațiunii dintr'o țeară, cum sunt naționalitățile din Ungaria, cari numără 10 milioane, să fie exchise de-a fi reprezentate în parlament (dietă)“.

Dacă însă naționalitățile sunt exchise dela viața politică a Ungariei atât în parlament cât și în municipii (în comitate etc.), ba chiar și în comune, ar crede omul, că cel puțin nu li-se vor pune pedeci în dezvoltarea lor culturală.

În cele următoare se arată în protest cum popoarele nemaghiare sunt prigonite pe teren cultural, și bisericesc cum le sunt prigonite școalele, bisericile și înștirile culturale.

Mai departe se arată cum legile politico-bisericesti și mai nou proiectul de lege pentru maghiarisarea numelor de comune s'au făcut împotriva voinței majo-

rității locuitorilor țerei și numai ca să lovească în noi, popoarele nemaghiare. Să protesteză apoi pentru oprirea adunărilor noastre naționale și să accentuează credința noastră cătră tron și dinastie, apoi protestul să încheie astfel:

Cu deplină loialitate cătră tron și patrie, trebuie să ridicăm în chip sârbătoresc protest contra tuturor nedreptăților de până acum a majorității popoarelor din Ungaria.

Protestăm în contra tendinței puterii de stat de a crea din Ungaria, în contrazicere cu istoria și relațiile ei de popoare, un stat național omogen, ceea-ce contrazice și legei de naționalități, făcută singur de Maghiari, și care recunoaște singuraticile naționalități ale Ungariei.

Protestăm contra încercării de a ne denega dreptul de a fi ca popoare deosebite pe temeiul legii despre îndreptățirea deopotrivă.

Protestăm cu deosebire contra nouelor fapte ale guvernului și parlamentului ungar. Protestăm contra proiectului de lege despre maghiarisarea numelor de localități, primit de parlament. Protestăm contra actelor de voluicție ale guvernului, ca noi să ne putem întruni ca Slovaci, Sârbi și Români, și protestăm că ne-au oprit în modul nelegal adunările înștiințate în mod legal.

Fiindcă suntem exchiși din parlament și suntem oprți a ne întruni și a ne ridica vocea contra violentărei conaționalilor nostri, aducem acest protest al nostru la cunoștința lumii pe calea publicității și declarăm sârbătoresc, că Români, Sârbi și Slovaci nu vor înceta a lupta neînfricați pentru drepturile lor naționale, pentru egala lor îndreptățire, până-ce vor ajunge la țintă, pentru-că aceste drepturi pot fi pe un timp nesocotite ori încălcate cu puterea, ele însă sunt și rămân în veci neșterse.

Budapesta, la 10 Ian. 1898.

Comitetul executiv al Congresului naționalităților, ținut la 1895.

Regele Carol câtră armată. „Monitorul oficial“ din București publică următoarea înaltă poruncă de zi, adresată de Anul-Nou armatei române:

Ostași!

„Astăzi, ca întotdeauna, Mă folosesc de voi ce începe ca să trimit scumpei Mele arte salutările Mele“.

„Privesc cu o adevărată mulțumire la silințele ce fiecare dintre voi depune pentru îndeplinirea îndatoririlor sale“.

„Țeara ca și mine vede în munca voastră o dovadă mai mult, că se poate sprijini pe virtuțile fiilor ei, și dar' din adâncul inimei Mele, urez tuturor, ani mulți și fericiți“.

Dat în București, la 1 Ianuarie 1898.

Carol.

Maghiarii singuri. În marea foaie nemțească din Lipsca: *Leipziger N. Nachrichten* se face un raport din Ardeal despre mișcările împotriva maghiarizării. Redacția foii face o introducere la acest raport, în care descrie în colorii vii starea și isprăvile Maghiarilor. Dăm din această introducere următoarele:

„Dacă Cehii în Austria pășesc cu o îngâmfare proprie lor și ridică pretensii naționale, cari n'au basă nici în istorie, nici nu se par a fi îndreptățite prin starea culturii lor, totuși ținuta lor dușmănoasă e de priceput în privința psihologică, de oare-ce ei au conștiința, că sînt luptătorii slavismului. Cu totul altcum stă lucrul cu dușmanii de dincolo de Leitha ai germanismului, cu Maghiarii. Dacă privesc la familiile de popoare din Europa, nu găsesc nici o înrudire; ei înșiși își pretind de rudenii pe Turci: înrudirea aceasta însă e trasă la îndoială din punct de vedere științific și chiar și acești pretenși rude s'au purtat cu puțină iubire față de Maghiari în timpul domniei lor de 280 de ani în Ungaria, care a fost eliberată numai cu ajutorul spadei germane. În considerarea acestei stări singure între celelalte popoare, îngâmfarea maghiară, care voește a călca în picioare ori-și-ce cultură „străină“ privită în lumină adevărată, este îngrijitoare, ca a omului, ce 'șia perdut capul. Singurul sprijin sigur al Maghiarilor este întreita alianță și pentru aceasta earăși scăparea este imperiul german. În aceasta, se vede, că Maghiarii se încred atât de mult, încât cred, că se poate să batjocorească germanismul în popria lui patrie. Da, visita împăratului german la Budapesta

și cuvintele recunoscătoare ale lui pentru „poporul cavaleresc“ a împintinat pe acest popor la un nou atac chiar în contra conaționalilor acestui domnitor. Dar' pentru simțământul nemțesc este cel puțin e mulțumire că atacul înnoit începe a deștepta supărarea celor mai fricoși Nemți din Ungaria și Ardeal.

Alte voci. Afară de foaia din Lipsca, alte două foi nemțești, din Viena și Berlin, au scris săptămâna aceasta despre Maghiari, osândindu-le politica.

N. Fr. Presse publică o scrioare din Sibiu în favorul Sașilor, atacând aspru pe guvernul maghiar.

Național Zeitung din Berlin asemenea publică un articol împotriva Maghiarilor pentru maghiarizarea numelor de comune.

Bună cale își croesc Maghiarii!

Retragerea unui ministru. Ministrul de justiție al României, *Al. Djuvara*, s'a retras de mai multe zile din postul său. După-ce n'a putut fi înduplecat să rămână mai departe, 'i-s'a primit abdicarea și cu cârmuirea ministerului a fost încredințat deocamdată dl *A. Stolojan*.

Protestul naționalităților. Protestul, ce-l publicăm în fruntea foii, a pricinuit mult necaz stăpânitorilor noștri. Nu le place de loc, când noi asuprașii ne ridicăm glasul și înfățișăm lumea stările triste, croite de ei. Foile ungurești mai de frunte au publicat și ele protestul, dar' durere, că ele, ca și în trecut judecă plânsorile cuprinse în el așa peste umăr și le iau în batjocură. Altele tac ca peștele în apă despre protest, gândind că în chipul acesta se poate deslega cauza naționalităților.

Aceasta e o purtare păcătoasă, care amar se va răsbuna nu peste mult! De giaba vreau Maghiarii se năbușească glasul nostru, de oare-ce foi însemnate din afară de patrie au scris despre protest și au apărât cele înșirate în el.

Astfel este între altele ziarul guvernului din Viena, *Reichswehr*, care dă mare însemnătate protestului și mișcărilor noastre și înfierează politica păcătoasă a stăpânirii ungurești.

În numărul următor vom da unele părți din acest însemnat articol al lui „*Reichswehr*“.

Temnița e — prea puțin. Foaia „*Ellenzék*“ din Cluj dela 19 Ian. c. publică un articol-prim, scris de un anumit Bartha Lajos, în care papricatul maghiar în voincoasa sa însuflețire zice, că „nu mai merge cu procese de presă și întemaițări în contra agitatorilor“. Trebuie o pedeapsă mai potrivită cu *crima trădării de patrie*, zice „celebrul“ maghiar și propune: — *exiliul* (adecă alungarea din țară, cum fac Rușii, cari trimit criminalii în Siberia).

Mai departe voinicosul cere dela guvern *închiderea tuturor școalelor românești*.

— Bre, bre, patrioate, nu 'ți-se par prea multe toate aceste decdătă? Mai cu încetul că vi-ți speti!!

Din Austria.

Am amintit de alte-ori, că noi Români și peste tot popoarele nemaghiare trebuie să urmărim cu luare aminte cursul și dezvoltarea lucrurilor din Austria, mai cu seamă pentru-că acolo toate popoarele pretind drepturi naționale (ceea-ce pretindem și noi) și sînt pe cale a le și căpăta. Acest curs trebuie să urmeze și la noi, căci numai așa va fi pace și liniște între cetățeni.

Să vedem întâmplările mai noue din Austria și anume din *Boemia*. Am pomenit, că s'a deschis dieta boemă în Praga. În ea sînt deputați și Cehi și Nemți și astfel se înțelege, că frecările între ei se țin lanț.

Dar' și în oraș, în Praga, se întâmplă mereu ciocniri și bătăi între Cehi și Nemți și peste tot stările sînt foarte încordate.

Astfel stînd lucrurile, zilele acestea ne-a venit știrea, că guvernul a hotărît să facă o *schimbare* cu privire la ordinațiunile de limbă, anume așa, ca *amendouă limbile să fie după ținuturi îndreptățite în deregătorii* și peste tot în viața publică și se se învețe amendouă și în școale. Această schimbare, ce vrea guvernul să o facă, a vestit-o guvernatorul Boemiei în ședința din 17 Ian. c. a dietei din Praga.

FOIȚA.

E mult de-atunci.

Atât de fericit eram
Când ne primblam seara 'mpreună,
Când blînda surizînda lună
De prin franzișari o priviam.

Dacă priviam la tine 'n ochi,
Tu te uitai în altă parte,
Par'că privirea mea te-ar arde,
Par'că te-ai teme de deochi.

Dacă-'ți spuneam șoptind abia,
Că te iubesc, că ești frumoasă,
Tu mă priviai zimbînd șioasă...
Eram al tău... erai a mea.

Dar' a trecut... e mult de-atunci,
Iubirea ta s'a stîns... știu bine,
Pe cînd eu plîng gîndind la tine
Și la acele vremuri dulci.

Beiuș, 1897.

V. E. Moldovean.

Poesii populare.

Din Armeni.

Culese de *Vasilie Bratu*, inv.

Fetiță din doi părinți
Nu grăbi să te măriți,
De-ai ști cum e măritată
Ai ședea la mîta fată
Și-ai împleti coadă albă.

Fă-mă Doamne ce mi face,
Fă-mă Doamne lema de tufă
Să mă facă mîndra furcă
Să mă ducă 'n șezătoare
Să mă țină în brățioare.

Pe cărarea mîndrei mele
Sămănat-am viorele
Răsărit-am dor și jele;
Sămănat-au busuioc
Răsărit-au dor și foc.

Nu gîndi lele că-'mi placi
Că numai năcz îmi faci,
Cînd aseară te-am vîzut
La fîntîna de beut
Tot urită 'mi-ai pîrut.

La șezătoarea din sus
Ferb fetele cucuruz,
Și fac focul cu nuiele
Să meargă ficii la ele,
Focul li-s'au potolit
Ficiorii n'o nimerit.

Nu te supăra mireasă
Că băta-'i la grindă 'n casă,
Și cioplită 'n patru dungi
Cît sînt spatele de iungi.

La fîntîna dela Bocșa
Merg fetele cu bitușca,
După apă de beut
După gariță 'mprumut,

Declarația.

Eată ce a zis guvernatorul *Cou-denhove*:

Fată cu deosebitele plângeri, cari s'au ridicat privitor la cuprinsul ordinațiunii de limbă din 3 Apr. 1897, guvernul își ține de datorie a-și spune voința în desăvârșită lumină. Guvernul pornește din părerea, că în regatul boem amândouă limbile provinciale sânt egal îndreptățite la procedura în deregători. Urmează din aceasta, că fiecărui locuitor al regatului boem îi stă în drept, ca între marginile țerei, fie în limba cehă, fie în limba germană să-și caute și să-și aște drepturile la toate autoritățile.

Guvernul cu plăcere e gata în scopul creării de stări pașnice, să iee pe cât se poate în considerare dorințele motivate de împrejurările faptice. În urmare, rezervându-și o aranjare legislativă, plănuiește reformarea ordinațiunilor de limbă în așa chip, ca pe viitor să se facă între diferitele teritorii de limbă deosebire pe baza numărării din urmă a populației, împărțindu-se teritoriile în trei feluri: curat ceh, curat german și mestecat.

Pe lângă deplina respectare a egalității de drept, fiecare funcționar ar trebui să aibă atâta cunoștință de limbă, câtă într'adevăr cere aplicarea lui în oficiu. Dar', pentru-ca pe viitor regatul boem să aibă totdeauna destui funcționari calificați și din punct de vedere al limbei, guvernul nu va întrelăsa ca în viitoarea sesiune să înainteze propuneri, cu scopul de a reforma organizarea școalelor medii din Boemia pentru învățarea deobligătoare a ambelor limbi provinciale.

Chemarea onor. diete va fi, să iee la timpul seu sub mințioasă și binevoitoare cercetare aceste propuneri ale guvernului.

S'ar părè, că aceasta va fi singura cale de a se împăca Cehii și Nemții în Boemia. Viitorul ne va arăta, că întru cât va isbuti guvernul, cu noul seu plan. Atâta vedem acum, că declarația n'a liniștit nici pe Nemți, nici pe Cehi și poliția și miliția mereu trebuie să păzească și să stee gata, ca să împedecă încăierările dintre ei.

Anul-Nou în București.

În București, în focalarul romârismului, la glorioasa curte regulă română s'a sêrbat Anul-Nou și de astă-dată cu mare pompă. Punctul cel mai mărș a fost, *darul, ce l'a făcut marele Rege al României țeranilor.*

Eată momentele mai de frunte: La orele 10 din zi M. Sa Regele a fost de față la slujba dumnezească, după care a primit felicitările în apartamentele Metropolitului-Primat a fruntașilor țerei.

La urările ce i-s'au adresat, Regele a răspuns cu următoarele cuvinte:

„Urările călduroase ce îmi aduceți astăzi, le primesc cu atât mai vie recunoștință și bucurie, cu cât, în anul care s'a închis, țeara întregă mi-a dovedit cu dor de inimă cât de adânc ea împărtășește bucuriile și grijile mele.

Am trecut împreună prin multe încercări, cari s'au întins și asupra holdelor noastre, lovind într'un mod simțtor agricultura și comerțul; însă, mai ales în vremuri grele, n'am perdut nădejdea în Dumnezeu și am fost condus numai de ținta de a asigura viitorul României, căreia trebuie neîncetat să închinăm toate puterile noastre.

Întărit prin iubirea poporului, privesc cu încredere în anul care începe, rugând cerul să ne apere de necazuri, să răspândească asupra noastră toate binefacerile și să dăruiască scumpei noastre țeri liniște și propășire. Cu această dorință, și reînnoind încă odată toate mulțumirile mele pentru felicitările atât de adânc simțite ce mi-ați adresat din partea bisericii și a țerei, vă urcz și în numele Reginei, din fundul inimei, ani mulți și fericiți“.

Dar regal pentru țerani.

Cel mai înalt moment al sêrbării de Anul-Nou l'a dat însă Regele Carol prin așezământul ce-l face și despre care vestește următoarea scrisoare adresată către președintele consiliului de ministri.

Eată scrisoarea:

Scumpul meu președinte al consiliului! În această întâia zi a anului, inima Noastră se înalță plină de recunoștință către Atotputernicul pentru scăparea zilelor Scumpului Nostru Nepot, și către credinciosul și iubitul Nostru popor, care în zile de primejdie, Ne-a încunjurat cu o dragoste ce nu o vom uita nici-odată.

Spre vrednică amintire a acestor sentimente, vom înființa pe moșia Noastră Slobozia-Zorleni, din județul Tutova, un orfelinat agricol, unde se vor crește cu îngrijire 30 de orfani săraci, aleși din clasele muncitoare și din fii de militari, spre a-i pregăti la viața agric. prin practică și prin dobândirea cunoștințelor necesare unui țeran bun gospodar.

Acest așezământ va purta numele de „Orfelinatul agricol „Ferdinand“, care se va deschide chiar în anul acesta.

Nădejduesc că buna pildă ce vor da acești băieți, după-ce vor eși din orfelinat, va contribui într'u câtva la ridicarea nivelului moral și material al muncitorilor de pământ, cari sânt razimul țerei pentru viitor, după-cum au fost mântuirea ei în trecut.

Dacă această speranță se va împlini, mulțumirea noastră sufletească va fi nemărginită, căci rîvna de a întări temeliele statului român și de a asigura viitorul seu, este cea mai înaltă și singura Noastră ambițiune.

Primește, scumpul meu președinte al consiliului, încredințarea sentimentelor de înaltă stimă ce-ți păstrezi

București, 1 Ianuarie 1898.

Carol.

După apă de spălat
După ficiori de 'nsurat.

La fântâna dela Buna
Afi fete totdeauna,
Zici dă-mi apă din cofiță
Ea-ți dă miere din guriță.

Bade ce pământ te ține
De nu vii seara la mine?
Mă ține pământ curat
Nu pot veni nechemat,
Mă ține pământ cu rouă
Și nu pot merge la două.

Mândruliță ochi bărnaci
Neagră ești și tare-mi placi,
Mândruliță ochi mierui
Albă ești și nu-mi trebui.

Din jurul Timișoarei.

Culese de *Teodor Rotar*, suprav. silv.

Frunză verde de areu
Bade vai de capul tău,
Ca-i rămas ca vai de tine
Nu te mai iubește nime,
Numai eu m'am bolănzit
De neicuțo te-am iubit.

Frunză verde crastavete
S'au lăsat junii de fete
Și-au pornit după neveste,
Că nevestele-s mai bune
Știu dragostea cum se ține
Tot cu nuci și cu alune:
Cu ce e mai bun pe lume.

Nu bate Doamne pe nime
Cu ce m'ai bătut pe mine,
Că cu gura voia-mi fac
La inimă plâng și zac,
Că dorul de omul drag
Ăla te face beteag,
Dar' mai rău ca de lingoare,

De lingoare pèru-ți pică
La inimă nu te strică,
De dragoste pèru-ți crește
La inimă te topește.

Când eram la noi în sat
Par'că nu eram curat,
De umblam noaptea prin sat
Și pe ud și pe uscat.

Frunză verde os de pește
Fata dacă 'mbetrânește,
Și 'n zile de sêrbători
Ea așteaptă pețitori.

Floricea de primăvară
Om ca neica nu-i în țeară,
Nici în față nici în dos
Nici ca neica de frumos.

Frunză verde de colie
Dintr'o sută, dintr'o mie,
Numai unu-mi place mie
Și mi dus la cătănie.

Cuvinte archierești.

— Pastoral de Crăciun. —

Pastorală episcopului Mețianu.

În pastorală Sa vrednicul episcop Mețianu arată îngrijorarea produsă de verodirea din vara trecută, ce se resimte și la poporul nostru. Arată apoi, că bucuria, ce trebuie să o simțim la sărbătoarea Nașterii e turburată, între multe alte încercări și necazuri, și prin lipsa, greu simțită în unele părți.

Această „cercare dela Dumnezeu“ atinge și mai greu pe cei-*ca* uită de D-zeu.

„De aceea unii ca acestia simțesc cea mai mare lipsă nu numai în anul acesta neroditor, ci aproape în toată viața lor, pentru-că în neștiința și orbia lor se mai înglobează și în datorii, din cari abia vor mai pute scăpa în viață“.

Se dau apoi sfaturi, ca poporul să îmbrățișeze școala și să se ferească de lux și patima beției, apoi arhierul mângăie pe cei necăjiți, zicându-le că după D-zeu în mâna lor e pusă soarta lor.

„Știind aceasta — zice pastorală — să nu decădem nici-cum cu inima nici în fața grelelor cercări ce ne apasă, ci să ne bucurăm cu toții, bogăți și săraci de nașterea Domnului, știind că Domnul a venit în lume pentru binele și fericirea tuturor; să ne bucurăm și noi de Nașterea Domnului aducându-ne aminte, că și peste fericirii nostri părinți au trecut multe și felurite asemenea cercări grele, pe cari acei fericiti părinți le-au suportat bărbătește cu ajutorul lui Dumnezeu; să ne punem și noi nădejdea în prea bunul Dumnezeu, rugându-l nu numai să ne ajute la suportarea tuturor necazurilor ce ne impresoră, dar' pe viitor să ne și ferească de asemenea rele. Pe lângă aceasta însă să conlucăm și noi, cu toată bărbăția la îmbunătățirea soartei noastre“.

În sfârșit cu cuvinte calde poporul e îndemnat să țină la biserică și școala confesională, „fiica bisericii“.

SCRISORI.

Teatru și petrecere în Deva.

Valea-Murășului, 14 Ianuarie 1898.

Fiind de față la concertul din Deva împreună cu teatru și joc, dat în 9 Ianuarie st. n. în Deva, nu pot întrelăsa a nu aminti următoarele amănunte despre acea seară plăcută. Ântăiu s'a produs domnul învățător Roșu, cu corul seu înființat numai de curând. Corul numără de membri un însemnat număr de bărbați și fetițe tinere drăgălașe, încât m'am mirat, că în orașul Deva pot să se afe atâtea Româncuțe din clasa măiestrilor români, care ca începătoare foarte bine, și cu tact au cântat dulcile doine și hore românești. Precum știm noi cei din părțile aceste, în Deva încă nu s'a mai pomenit concert românesc cu teatru de diletanți români din Deva și încă din clasa meseriașilor.

S'a jucat piesa teatrală „Sărăcie lucie“, de Iosif Vulcan. Toți și toate și-au jucat bine rolurile, precum domnul învățător Roșu, ca căruțașul Iotia, apoi 2 juni, unul în rolul de Țigăna vrăjitoare, un fiador de zidar din loc, ear' al 2-lea june a fost iubitul Veselinei, îmbrăcat în costum de călușer pitoresc, cu haine curate albe și brâul lat național peste piept, și în cap căciulă cu peană de curcan, cari

toate îi dădeau înfătoșare foarte plăcută și draguță.

Toată lauda domnului învățător, care în timp așa scurt a format o frumoasă cunună de coriști și coriste; se vede că e un bărbat harnic.

În urma bunei reușite îl rugăm să ne mai delecteze cu astfel de producții plăcute și să nu laso nici pe viitor talentul junilor și a junelor copile necultivate, căci mare pagubă ar fi.

Venitul petrecerei a fost peste 200 fl. și sala era plină de public; jocul încă a ținut pâuă dimineața cu mare veselie.

O participantă din jurul Devei.

Vieța și faptele

lui

Stefan Vodă

cel mare și bun, domnul Moldovei
1457—1504

de George Cătană, învățător.

(Urmare.)

Cronicarul Ioan Neculcea în scrierea sa »O seamă de cuvinte«¹⁾ zice astfel: »Stefan Vodă cel bun și cu fiul seu Bogdan Vodă de multe-ori au avut răsboaie cu Leșii și multe robii au făcut în țeara leșească, cât au pus pe Leși în plug de au și arat cu dinșii, de au sămănat ghindă, de au făcut dumbrăvi pentru pomenire, ca să nu se mai ocolisască de Moldova: Dumbrava roșie la Botoșani și Dumbrava roșie la Cotnar și Dumbrava roșie mai jos de Roman și Leșii încă nu tăgăduesc, că scrie și în cronică lor și așa vorbesc oamenii, că pe vremea când au fost arând cu dinșii, cu Leșii, i-au fost împungând cu strămurările ca pe boi se tragă; ear' ei se ruga să nu-i împungă, ci să-i bată cu biciuscile; ear' când îi bătea cu biciuscile ei se ruga să-i împungă«. Ear' marele nostru poet V. Alexandri în poemul seu istoric »Dumbrava roșie« eată cum descrie în versuri frumoase această scenă a Polonilor:

Pe-un șes întins și galbin sub arșița de soare
Cinci sute pluguri ară pământul țelinos,
Și Domnul Stefan însuși cu fruntea în sudoare
Asistă pr'un cal negru sub un stejar frunzos.
Opt mii de Leși de oaste, legați cu frâu-n gură
În loc de boi la juguri să opintesc trăgând.
Ei trag mereu și ferul greu mușcă 'n bătătură
Și unii gem și alții cad pe genunchi plângând!
Dar' biciul îi lovește și lancele-i împung....
Se scoală 'n brânci și earăși trag brezde pe pământ!
Mulți dintre ei s'eramanii! în capet nu ajung.
Și chiar în a lor brazde găseac al lor mormânt!
Românii cu glas aprig îndeamnă ca să 'ntindă
Strigând: »Hăis, tia, Litfene! Hăis, tia, harâm la plug!
'Tu-mi pregătiseși jugul, eu 'mi-te-am pus în jug.
'Hăis tia!...« Apoi din urmă aruncă 'n brazde ghindă,
Ear' Stefan la tovarăși le zicea cu glas tare:
'Așa scrie Românul a sale fapte mari,
Cu fer 'n breazdă neagră!... Românul astăzi are
Pământul seu drept carte și pluguri cărturari
Aici pe unde astăzi e numai câmp, otavă
Umbrise-vor urmașii sub »Roșia Dumbravă!«

Stefan după aceea se întoarse voios la Suceava, unde fu primit cu mare

¹⁾ Cogălniceanu: Letopisețul țerei Moldovei, tom. II., pag. 200, Iași 1845.

cinste de toți demnitarii statului. După aceea Stefan dete de știre la toți capii de oștire, la boieri, boierinași, călugări, neguțetori etc. ca să se adune în ziua de sf. Nicolae la Hărlău la o sărbătoare națională. În ziua hotărâtă cei chemați veniră cu toții. Marele Stefan îmbrăcat în vestmântul seu de paradă, călare pe calul său de răsboiu, investmântat cu mare lux, porni cu boierii sei și cu toți cei chemați — la biserică. La poarta bisericii Metropolitul cu doi Episcopi îl întâmpinară. Metropolitul dete lui Stefan sfânta evanghelie de o sărută, apoi intrară cu toții în biserică. Stefan se puse în tronul domnesc, ear' ceilalți ocupară loc în scaune și jețuri. După aceea se împărți la toți cei din biserică lumini de ceară albă, ca să le țină în mâni în decursul serviciului divin, care era o molidvă pentru cei morți în răsboiu. Făclia Domnului o ținea cămărașul cel mare, ear' făcliile fiilor Domnului le țineau copii din casă.

(Va urma).

Invitare de abonament.

Cu 31 Decembrie v. 1897 a încetat abonamentul la „Foia Poporului“ pe anul ce s'a sfârșit. Onorații cetitori sunt rugați a-și renoua abonamentul cât mai curând ca să nu fim siliți a înceta cu trimiterea foaiei.

„Foia Poporului“ va fi și în viitor, ceea-ce a fost în trecut, luptătoare pentru câștigarea drepturilor naționale, apărătoare a drepturilor poporului român și o povățuitoare sinceră a țeranului și oamenilor dela sate în afaceri de politică națională, economie, literatură etc. Ea va eși ca și până acum, ilustrată și prețul va fi același și adecă:

Pentru Austro-Ungaria.

Pe un an întreg . 3 fl. (6 coroane)
Pe o jum. de an . 1 fl. 50 cr. (3 coroane).

Pentru România.

Pe un an întreg . . . . 15 lei
Pe o jumătate de an . . . 7 lei 50 bani.

Pe timp mai scurt nu putem primi abonamente, nici dela alt termin, decât dela începutul anului pe o jumătate de an, sau pe un an. Abonaților de până acum le-am trimis odată cu foia și mandate postale (posta utalvány), cu adresa noastră tipărită și cu numărul sub care primesc foia, scris gata pe cupon, așa că trimișătorul nu are decât să scrie numele seu și cifrele la locurile cuvenite și să pună banii, dimpreună cu mandatul la postă.

Abonenții noi sunt rugați a-și scrie numele lor și al comunei foarte curat și ceteș, însemnând posta din urmă.

Deschizând deci nou abonament la „Foia Poporului“ rugăm pe toți prietenii și spriginitorii nostri și ai causei naționale, să nu ne lipsească de prețiosul lor sprigin și să lătească foia în cercul cunoștințelor lor. Noi ne vom strădui a le da, ca și în trecut, o foaie bună, folositoare și cu frumoase ilustrațiuni.

Administrațiunea

„Foi Poporului“.

Din Pompei.

— Vezi ilustrația. —

Pompei a fost un oraș vechiu, în partea de mează a Italiei, nu departe de vulcanul sau muntele vomitor de foc, numit *Vesuv*. El a fost oraș frumos și înfloritor, dar' apropierea lui de *Vesuv* i-a adus primejdie și chiar perire.

zătoare cu pietri ferbinți năpădea totul, cum năpădește potopul de apă locurile. Așa a fost acoperit și nimicit orașul Pompei; oamenii cei mai mulți au căzut jertfă furiei *Vesuvului* și numai puțini au putut scăpa cu viață.

Mult timp după aceasta catastrofă nu s'a știut locul, unde a fost orașul Pompei, până-ce s'a descoperit în veacul trecut, la 1755 prin săpături. Atunci s'a văzut, că ca-

lumei. Săpăturile se fac și acum mereu, des-gropându-se noue lucruri. Cu cât înaintează săpăturile, cu atât ese la iveală că Pompei a fost un oraș de frunte, frumos și cu locuitori inteligenți. Ulițele au de amândouă părțile trottoare (cu pietri mari) și atât pe ulițe, cât și în piețe se înalță zidiri pompoase, precum teatre, biserici, scăli și case private. Se ved în-tocmirile acestor din urmă și împărțirea odăilor;

Vesuvul a vomat lavă și cenușă în mai multe rânduri, dar' nici când așa de puternic ca în anul 79 de Chr. În acest an cenușa și lava (materie topită și ferbinte) cu pietri înferbântate au năpădit toată împrejurimea, acoperind și nimicind orașele *Herculanum*, *Stabia* și *Pompei*. Erupția aceasta a *Vesuvului* a fost grozavă; cerul se întunecase, ca noaptea, tunete și bubuituri strașnice se auzeau din toate părțile, ear' lava și cenușa ar-

sele și tot ce se afla în oraș au rămas binișor păstrate în lavă și cenușe, așa cum au fost în ziua cea de primejdie. Astfel prin des-groparea și scoaterea lor la lumină ni-se înfă-țosează în toate amănuntele ei viața romană dela oraș, din veacul cel dintăiu după Chr. adevă pe când Romanii erau la culmea puterii, De aceea săpăturile și minele dela Pompei sunt de foarte mare însemnătate și sunt cercetate de mii de străini din toate părțile

păreții sunt împodobite cu picturi frumoase etc. Pe stradele și printre casele aceste cari acum sunt tăcute și triste a fost odinioară o vie mișcare și viață plăcută. Ilustrația noastră, ne arăta o astfel de scenă. Se face o procesie de sărbătoare pe străde, ear' din ferestri și de pe balcoanele caselor împodobite cu flori, frumoasele femei din Pompei aruncă flori în calea celor ce i'au parte la procesie.

Despre comune.

Punerea slujbașilor comunali.

După-ce am văzut cari sînt diregătorii puși în fruntea comunelor se conducă trebile, se vedem acum cine li poate pune în slujbă. Diregătorii sînt: unii aleși de către alegătorii comunei, ear' alții sînt denumiți de stăpînirile mai înalte. Atât alegerea, cât și denumirea poate să fie pe vieață sau numai pe un număr hotărît de ani.

După chipul cum diregătorii sînt aleși, sau puși de către stăpînire, se poate cunoaște forma de ocârmuire. Acolo, unde diregătorii sînt denumiți de stăpînirile de sus și mai ales de către guvern, unde trebuie să asculte fără șovăire toate poruncile venite dela stăpînirile mai mari, se zice că e *administrație de stat*, pentru-că toată puterea e dată în mîna statului. Contrară cu aceasta e *administrația pe temeuri de neatîrnare*, unde diregătorii dela comună și dela comitat sînt aleși de către publicul, căruia îi trebuie ocârmuirea, din mijlocul seu. Aici pe lângă puterea statului e și puterea comunelor și comitatelor, ear' între anumite împrejurări hotărîte în lege pot se tăgăduiască ascultarea poruncilor venite dela guvern.

Administrația dela noi e o amestecătură dintre aceste două. Unii diregători se aleg, ear' alții se denumesc. În vremea din urmă guvernul 'și-a arătat gândul, de a întocmi întreagă ocârmuirea pe temeiul administrației de stat. Dacă se va face aceasta, atunci toată puterea de a pune slujbașii și la comună va fi în mîna guvernului. Atunci comuna nu mai are diregători aleși cu încrederea ei, ci denumiți de sus, cari fac aceea-ce le poruncește guvernul. Această schimbare va fi așa numita *reformă administrativă*, care e schimbarea unui însemnat temei al constituției.

Toți slujbașii dela comună, după legea de acum, se aleg, afară de căpitanul poliției, care se denumește de către comitele suprem (fișpan).

În comune mici și mari *notarii* și *medicii*, în orașe cu consiliu și membrii personalului ajutător și manipulant, se aleg pe vieață. Ceialalți slujbași ai primăriei se aleg în comunele mici și mari pe 3 ani, ear' în orașe pe 6 ani.

Alegerea însă nu se face într'o formă la toți diregătorii. Pe unii îi aleg toți alegătorii din comună, chiar așa ca și pe reprezentanți. Pe alții îi alege numai reprezentanța comună, sau reprezentanțele intrunite ale comunelor întovărășite în cerc.

În comune mici pe *primar* și *consilieri* îi aleg toți alegătorii în adunările comunale de restaurare, pe *notarul* și *tutorul* cercual intrunirea reprezentanțelor din comunele însoțite. În comunele mari pe *primar*, *consilieri* și *tutorul* public îi aleg alegătorii, ear' pe *notar* și *medic* (dacă

comuna ține singură medic) reprezentanța. În orașe toți slujbașii, afară de căpitanul poliției, se aleg de reprezentanță.

La alegeri merge lucrul neted când sînt alegătorii sau reprezentanța numai dintr'o comună. Dar' când se alege notar și medic de către mai multe comune, e vorbă câți membri din reprezentanță să trimeată în care comună? Aceasta o hotărăște vicecomitele; contra hotărîrii se poate apela la comitetul administrativ și la judecătoria administrativă (§. 30 art. XXVI. 1896).

PARTEA ECONOMICĂ.

Creșterea mieilor.

Mieii trebuie se sugă lapte în destul timp de 3—4 luni. Dela 4 săptămîni încolo îl-se poate da și fîn și grăunțe de bucate. În timpul înțărării au se capete otavă și peste tot un fîn cât mai ales; ear' peste vară să se aleagă pe seama lor un loc bun de păscut.

Mieii fêțați în timpul iernei să fie ținuți într'un grajd, unde se aibă loc în destul pentru mișcare și așternut uscat.

Cele mai primejdioase boale ale mieilor sînt:

1. *Urdinarea* (cufurirea), care este pricinuită prin schimbarea hranei, prin nutremânt rău și prin laptele prea gras al mamei; mieii fêțați mai târziu nu sufer de această boală.

2. *Ologirea*, care provine tot din pricina laptelui.

3. *Căpierea* o capetă mieii și oile pîna la vîrstă de 1½ an, adevă în timpul tinereței, nu însă și mai târziu. Causa ei este slăbirea creerilor, pricinuită de un nutremânt prea ațîțetor sau de unul de tot rău.

Nutrirea mieilor e de a se face la ciasuri anumite și nu odată mai îngrabă, altă-dată mai târziu.

Nutremântul de fîn amestecat cu puține paie se dă mieilor de 2—3 ori pe zi; cel amestecat cu multe paie de 4—5 ori pe zi. Animalele de îngrășat au se capete nutremânt cel puțin de 5 ori la zi.

Trecerea dela un fel de nutremânt la altul să nu se facă dintr'odată, ci numai pe încetul.

Jugănirea berbecuților reușește mai bine la 2—3 zile după fêtat, în acest timp jugănirea nu e împreună cu nici o primejdie; mai târziu însă, și mai ales când mieii sug încă, ea e primejdioasă.

Se întemplă, că mieii rod lîna oilor, din pricina, că aceasta este sărată.

Mieii nevoiași e bine să nu se crească.

Lucrări de grădină în Ianuarie.

În Ianuarie se poate face tare puțin în grădină; dar' în grădina de pomi chiar și acum putem împlini unele și altele.

Trebue să ne gândim, că cele mai bune mlădițe pentru altoit sînt pe cari le-am tăiat în această lună. Cu cât aceste mlădițe sînt mai puternice, cu atât se vor prinde mai ușor și vor crește mai bine. Cele mai potrivite sînt spre acest sfîrșit mlădițele de un an bine dezvoltate și cu ochi cât mai deși. Păstrarea lor nu e lucru, care să ne facă multă bătaie de cap. Cerința de căpetemie e să nu le punem în loc prea călduros, pentru-ca să nu se vestejească sau să nu înceapă a înmuguri.

Pe timp moale se pot tăia ramuri de prinos sau uscate, chiar și în geruri se pot curăți pomii, pentru-că această lucrare nu le strică; dar' strică fără îndoială instrumentelor de tăiat, și mai cu seamă fiind lemnul înghețat.

Cea mai mare băgare de seamă să o avem, nu cumva iepurii să ne roadă pomii. Întemplându-se aceasta, trebuie să tăiem ranele cu un cuțit bun, să punem pe ele balegă de vacă, ear' pe deasupra să facem o legătură, ca să nu rămână ranele descoperite.

Îngăduind timpul se pot face și unele săpături, în deosebi găuri pentru pomi.

Gunoirea cu zamă de gunoiu și cu conținutul privăzilor se face cu mare folos pe zăpadă, pentru-că materiile grase ale gunoiului — împreună cu apa topită din zăpadă — pîtrund în pămînt și se împărțesc mai potrivit în toate direcțiunile.

Vrînd ca unii pomi, ce dau prea de timpuriu, se înflorească mai târziu, se curăță zăpada de tot în oare-care depărtare de trunchiu, ca prin aceasta pămîntul să înghețe cât mai tare în jurul lor. După aceea se adună din nou zăpada pe acel loc mai acoperindu-se cu frunze, gunoiu mărunt ș. a. În chipul acesta se poate întîrzia fără nici o primejdie înflorirea cu două săptămîni.

Prețul timpului și împărțirea aceluia.

(Urmare și fine).

Peste an sînt 52 Dumineci și o mulțime de sărbători; aceste încă sînt un timp foarte prețios pentru econom. Pe lângă odihna, prin încetarea dela lucrări grele trupești, și afară de cercetarea bisericiei, îi mai rămîne încă destul timp pentru a' și pune la cale lucrările ce trebuie să vină la rînd în săptămîna următoare.

Un econom cum se cade, care vrea să înainteze cu lumea, nu se va culca înainte de a' și trage seama cu ai sei despre cele făcute peste zi și despre cele-ce vor trebui să urmeze în ziua viitoare, presupunînd, că îngăduie timpul.

Pentru întemplarea, că timpul s'ar schimba, economul trebuie să-și aibă croit

al doilea plan și se știe, ce e de făcut. Aceasta însemnează a ști folosi și prețul timpul. Ear' aducerea în deplină conglăsură a folosirii timpului cu puterile de lucru, ce le are la îndemână, aceasta este doară cea mai mare măiestrie a unui econom.

Dimpotrivă, cât timp și câți bani perde și risipește economul, care nu se gândește cu deamăruntul la ceea-ce trebuie să lucreze și care nu ține seamă de nici un plan în trebile sale.

Primăvara, când se se apuce de arat, vede s. p. că o parte ori alta a plugului a devenit în stare de a nu se mai pute folosi și că grapei îi lipsesc mai mulți colți. Aceste unelte trebuie deci să le ducă acum în grabă la rotarul sau la ferarul; ei însă chiar acum nu-și ved capul de lucru, pe când iarna întreagă s'au plâns că n'au ce face, pentru-că nu numai el, ci cei mai mulți economi chiar azi 'i-au adus mai întâiu uneltele de plugărie spre reparare. Ziua cea frumoasă pentru sămânarea ovėsului este perdută, poate și cea de mâne, pentru-că faurul nu e în stare să facă dintr'odată tuturor pe voe.

Când omul voește să ducă mustul de gunoiu vede că vânturile de primăvară au făcut să cază cercurile de pe bute.

Când voește să plece în pădure vede că toporul și săcurea nu-i sânt ascuțite îndestul.

Arșeauăle și sapele încă sânt tocite; ear' grebla n'are dinți. Apoi în ziua când se se apuce de facerea fênului coasa e nebătută.

Aceste sânt tot atâtea lucruri, cari economul 'și-le-ar pute săvârși aproape singur în timpul iernei.

Un alt mod de pierdere de timp, din lipsa de judecată, este și acela, când pentru câte lucruri mici fuge ori călătorește deosebit, pe cari însă le-ar pute duce mai multe dintr'odată sau chiar și cu vre-un alt prilej.

Economul cuminte, care 'și-a făcut de seara planul pentru ziua următoare, înainte de toate s'a gândit la nutrețul pentru vite; el a dat porunca, ca servitorul cu o jumătate de cias înainte de a prinde la plug să se răpează la locul cu trifoiu, unde servitoarea sau fata de casă a cosit deja trifoiul de lipsă; sau ducând gunoiu, la reîntoarcere aduce trifoiu. De altă-dată astfel își întocmește treburile, ca cu prilejul ducerii gunoiului, la reîntoarcere să aducă pământ, care se-l aibă pentru compost sau pentru acoperirea groapei de gunoiu din curte.

Precum se vede sânt sute și mii de lucruri, la părere mici și neînsemnate, dar' pentru facerea tuturor se cere mult timp, care, firește, prețuește o sumedenie de bani și cu chipul acesta se ajută sau împedecă bunăstarea economului. Dela împărțirea înțeleaptă și întrebuițarea dreaptă a puterilor de lucru atrnă foarte

mult înaintarea economiei; cu mijloace neînsemnate se poate ajunge adesea mult și cu mijloace mari puțin.

Timpul de dimineața încă e de o însemnătate mare; indeosebi ciasurile din zorile zilei, cari mulți le nesocotesc, peste vară, sânt de un preț, ce nu se poate spune atât pentru oameni cât și pentru animale, fiindcă lucrurile acum se săvârșesc mult mai ușor și mai cu plăcere ca în năduful amiezii. Pornirea de timpuriu a lucrului și sfârșirea lui, fără a se băga în noapte, dau lucrătorilor voe și dragoste pentru muncă.

De aceea e foarte dreaptă anecdota, sau cum 'i-am zice altcum povestea, despre doi vecini, amândoi oameni deștepti și cinștiți, amândoi cu pământ și vite într'o formă și cari amândoi își făceau lucrurile cu o hărnicie neîntrecută, rugându-se totdeauna înainte de a merge la lucru astfel: „pânea noastră cea de toate zilele dă-ni-o nouă astăzi“ și totuși unul a întrecut mult pe celalalt; ear' pricina a fost că cel dintâiu își zicea rugăciunea de dimineața la 4, ear' al doilea la 7 ciasuri.

În economia lăuntrică a casei tot același preț îl au, ba doar' și mai mare, cele spuse până aici. Lucrările nenumărate mici și mari în bucătărie, la facerea pânei, mulsul vitelor, spălatul, curățitul, rînduitul, îngrijirea copiilor ș. a., fiind puse la cale totdeauna la timp și după un hotărît plan, ele vor reuși de minune înaintând cu chipul acesta și economia de afară și bunăstarea familiei peste tot.

Păstrarea (cruțarea) trebuie învățată.

(Urmare și fine).

Rîndul bun și punctuositatea sânt mijloace de căpetenie, fără cari păstrarea nici nu se poate închipui. Unde fiecare obiect se pune îndată după întrebuițare la locul seu, nu se pierde timp cu căutarea lui și se încunjură ciuda, cearta și alte neplăceri, ce de atâtea-ori se întemplantă în toate casele din pricina, că nu se pune fiecare lucru la un loc anumit. Multe lucruri se împrăstie prin nerînduială, ear' întregirea lor costează bani și e împreună cu multă pierdere de timp, care adesea ne e foarte scump. Nepunctuositatea este de multe-ori pricina, că un lucru trebuie să-l facem de două-ori în loc de odată și totuși, pe lângă osteneală îndoită, nu e făcut așa bine ca cum s'ar fi putut face întâiașidată. Nepunctuositatea este adesea o dătină a oamenilor tineri și ea trebuie combătută cu hotărîre și în mod nestrămutat, pentru-că duce la lene și nepăsare, cari sânt cei mai neîmpăcați dușmani ai ori-cărei înaintări economice. Franclin zice deci foarte nimerit: „Pe lângă hărnicie trebuie să fim totodată și iubitori de rînduială, deapurarea deștepti. Noi înșine trebuie să supraveghem afacerile

noastre și să nu ne încredem prea mult altora. Unii au ajuns în prăpastie numai pentru-că au lăsat prea mult după alții. În lucrurile lumesti credința nu ne face fericiți, ci lipsa de credință; îngrijirea proprie însă aduce câștig. Vrei tu să aibi un servitor credincios și care te iubește, atunci servește-te însuți. O mică neîngrijire poate aduce mari pagube: pentru-că lipsind un cuiu dela potcoavă se poate pierde potcoava și perzându-se potcoava calul poate aluneca și căde cu călăreț ca tot, care își poate pierde viața, ajuns și omorît fiind de dușman; și toate aceste nu s'ar fi întemplant, dacă s'ar fi purtat puțină grijă de cuiul din potcoavă“.

Prin curățenie lucrăm în contra stricărei obiectelor, și acesta e un lucru prea firesc; pentru-că, nelăsând pline de praf și de murdărie obiectele, ele vor ține mai mult și în chipul acesta încă vom înainta avutul nostru.

Prin o bună împărțire și întrebuițare încă se pot cruța mii de cruceri în fiecare an. Și aceasta încă privește nu numai pe bărbat, ci și pe femeie. Acela s. p. care mestecă nutrețul bun cu cel mai de rînd, făcând astfel un nutreț destul de plăcut vitelor, mîncând împreună cu cel mai bun și pe cel mai slab, ceea-ce nu s'ar întemplant, dând nutrețul cel mai rău singur.

Femeia, care a pătuns în tainele bucătăriei, poate nutri pe căseni bine și totuși cruțând și dimpotrivă una mai puțin îndemânică face pradă, fără a pune vreo-dată o mîncare bună pe masă.

Întocmai ca cu bucatele stă lucrul și cu hainele. A fi deapurarea bine îmbrăcat, potrivit împrejurărilor, și totuși ieftin, încă nu e un lucru de toate zilele. Materiile făcute la casă sânt, fără îndoială, cele mai trainice. Cruțarea, curățenia și repararea la timp sânt de neapărată trebuință pentru-ca hainele se țină cât mai mult, împrejurare, ce încă adaugă în mod însemnat la îmbunătățirea stărei de avere în fiecare casă.

O altă recerînță pentru cruțare este prevederea. Fiecare econom ar trebui să aibă la îndemână piele, săpun, lumini ș. a., pentru-că aceste uscate fiind, sânt mult mai spornice. Aceste trebuie cumpărate la timp potrivit, când se capetă cu prețuri scăzute; asemenea ar trebui să se cumpere și nutrețul pentru vite. Priceperea la cumpărat și vînzare încă sânt lucruri însemnate, fără cari multe pagube se descarcă asupra economilor.

Un mod de risipă este din contră cruțarea, făcută la loc și timp nepotrivit. Sânt oameni, cari cred a pricepe ceva despre păstrare; aceasta însă o dovedesc numai prin o sgărzenie fără cap și seamă. Ei amînă s. p. punerea a cătorva țigle, în locul celor stricate, până-când obiectele de sub ele se putrezesc; amînă potcovirea cailor până-ce li-se strică copita

și schiopatează; cu o unealtă rea, cu care nu pot lucra nici pe jumătate ca cu una bună și, deși ar pute, totuși nu și-o cumpără; ei amână diregerea la timp a carului și hamurilor, din care se pot naște mulțime de pagube și primejdii ș. a.

Mai este încă și un alt mod greșit de păstrare și anume când prin o întrebuințare de mult timp și multă osteneală se ajunge numai la un câștig de tot mic. S. p. când, cu ajutorul unei mașine de săpat, cucuruzul și crumpenele se sapă mult mai îngrabă și cu cheltueli neasemenat mai mici, nu e cruțare pentru un econom mai bogat sau pentru o tovărășie de câțiva economi cu mai puțină prindere a întrelăsa cumpărarea acelei mașini.

Am merge prea departe, înșirând toate modurile de păstrare. Credem însă, că și din cele arătate până aici cetitorii au văzut, că foarte multe cruțări se pot face, fără mari încordări și fără întrebuințare de prea mult timp, numai prin bună rânduială și punctuositate (acurateță), prin puțină gândire și cunoștințele de lipsă. Dimpotrivă cruță foarte multă osteneală și supărare cel-ce ține la rînd bun în toate.

Pățania și lipsa sînt, precum s'a adeverit, cei mai de frunte povățuitori la cruțare. Ferice însă de cei-ce învață din pățania altora și pe cari earși lipsele altora i-au învățat a fi cruțători. Cei, cărora numai pățaniile proprii (ale sale) le deschid ochii, plătesc adesea prea scump acele pățanii.

Dar' numai din copii dedați de mici la bună rânduială și acurateță întru toate vor eși oare-când oameni păstrători. Această datorință însă e una din cele mai de căpetenie, atât pentru părinți cât și pentru învățători. *Economul.*

Prăsirea galițelor.

(Urmare).

Cotețul este pentru galițe un loc de adăpost numai pe timpul nopții, pentru aceea avem să îngrijim, ca ele să aibă și peste zi un loc potrivit. Galițele ouătoare și de prăsilă au să aibă o curte largă sau o grădină de iarbă, unde se poată alerga. Pe locul acesta trebuie să fie plantate arbori și tufe, ear' pământul are să fie cel puțin în o parte năsipos și pufăios. Când pământul este tare, sau curtea este pardosită, avem să presărăm o parte a locului sau a curței cu năsip și var — precum și pământ uscat năsipos — ca găinile să poată îmbruca din năsip și var, după trebuința lor și să aibă în ce să se scalde. Pe locurile aceste implântăm și niște pari ascuțiți, de care să folosesc de multe-ori găinile. Ca să fie găinile scutite în contra vânturilor, a tempestăților și în contra animalelor răpitoare, avem să ne îngrijim, ca galițele

se aibă un șopron sau grajd sau un acoperiș făcut anume pentru scopul acesta. Să nu uităm nici în locurile aceste de scutință de năsipul, varul și scaldă de pulvere.

Avem să facem găinilor în tața soarelui într'un loc uscat al curței, ear' iarna într'un colț al cotețului sau sub un acoperiș într'o lădiță, o scaldă de pulvere. Scaldă aceasta de pulvere constă din pământ uscat sau pulvere fină și cenușe, la care are să fie mestecată puțină peatră puicioasă fin măcinată, flori sfărimate, pulvere de insecte sau de tăbac. Rațele și găștele au să capete o scaldă de apă curată.

Galițele au să fie indeosebi iarna bine îngrijite. Acelea sînt pentru clima cea rece și pentru locurile restrinse expuse la multe și varii morhuri. Ca să încunjurăm pericolul acesta, avem să le dăm o nutriție naturală și o îngrijire acomodată. Pentru o îngrijire potrivită și o nutriție naturală vom fi recompensați prin aceea, că găinile vor oua și iarna, și adecă într'un timp când ouele sînt mai scumpe, pe lângă asta găinile bine ținute vor și clocl de vreme.

Iarna avem să dăm galițelor dimineata un nutreț cu mult albuș și untură în stare călduță, și înaintea înmurgitului serei grăunțe uscate. Nutrețul moale este a se da dimineata, ca așa să aibă găinile ceva în rinza (ear' nu numai în gușe), grăunțe însă seara, ca să aibă peste noapte ce mistul și prin asta să se țină trupul în căldură.

Dacă luăm în seamă cele zise, este mai cu scop a da galițelor în timp umed, rece, mai mult nutreț de grăunțe uscate, ear' în timp cald, uscat, mai mult nutreț moale și verdeață.

Putem da găinilor în timp de iarnă pe un loc uscat, scutit de neapă, gunoii, paie sau rîșcă cu vre-o câteva grăunțe de bucate, năsip și fărîmături de var. Prin asta le silim la scormolire sirguicioasă, ceea-ce le priește foarte bine.

(Va urma).

Iuliu Bardosy.

Sfaturi economice.

Cei-ce vor să cumpere stupi din comună.

Cei-ce în primăvară vor să se apuce de stupărit, avînd să cumpere stupii din comuna sa, trebuie să și-i ducă acasă înainte de a fi început albinele să sboare s. p. în Februarie; căci la din contră ele vor sbura earși la stupina, de unde au fost aduse.

Stupii din depărtări peste $\frac{1}{2}$ de cîș se pot cumpăra și mai târziu.

Dar' o vorbă ca o sută. La cumpărarea stupilor să se ceară sfatul unui stupar priceput și vrednic de toată încrederea; altcum ne-am pute înșela amar.

Împotriva lăcustelor.

Acești oaspeți care ne-au vizitat și pe noi de atâtea-ori, fac, precum se știe, foarte mari stricăciuni în Asia și Africa. În Netal (Africa) se întrebuințează împotriva lor o amestecătură de sodă, arsenic și zahăr în apă ferbinte. Cu această amestecătură se ung, de pildă, strujanii de cucuruz, ear' lăcustele fiind atrase de mirosul zahărului, mănăncă strujanii otrăviți și mor. Lăcustele moarte sînt la rîndul lor mîncate de cele rămase în vieață, așa că în scurt timp câmpul se acopere cu trupurile acestor insecte.

Știri economice.

Pentru meseriașii noștri. Din Făgăraș ni-se scrie:

De atîta vreme se simte lipsa unui compactor sau legător de cărți român în Făgăraș. Astăzi nu avem decît un Jidov, Freund. La acela se leagă toate cărțile și protocoalele, cari se întrebuințează din partea oficiilor comitatense, pretoriale și comunale, precum și a reuniunilor, bisericilor, școalelor și privaților. Un Român ar pute să facă bună treabă. Avis legătorilor de cărți români! *Viorel.*

Starea sîmînăturilor la noi.

Ministerul de agricultură ungurească publică următorul raport asupra stărei economice pe ziua de 1 Ianuarie st. n. În luna lui Dec. a nins earși în mai multe locuri, și astfel sîmînăturile în cea mai mare parte a țerei se află binișor acoperite de zăpadă. La țermul drept al Dunărei și în partea de jos dintre Dunăre și Tisa n'a fost zăpadă, aici gerul a stricat mai ales sîmînăturile slab dezvoltate. Șoarecii și vermii au stricat mult în toată țeara sîmînăturile. Soiurile de grâu sîmînate mai târziu, în urma gerului uscat, au răsărit numai ici-colea și nu deopotrivă. Nutrețul nu lipsește de nicăiri, dar' în multe locuri se pîng oamenii de lipsă de paie.

Starea sîmînăturilor în România.

Foia „Timpul” din București împărtășește următoarele: Starea sîmînăturilor în țeară e socotită ca bună. Sînt destule grăne și sîcări bine răsărite și chiar înfrățite; ear' cele pe cari înghețul le-a spucat de abia încolțite sau gata de încolțit, nu se vîd decît la cultivatorii cari nici acum nu s'au pîtruns de adevărul, că „mai bine puțin și la vreme, decît mult și la voea întemplerii.

Deși câmpurile sînt goale de zăpadă, dar' până acum înghețul n'a fost așa de mare spre a strica bucatelor; și apoi, pământul nu e prea cuprins de apă pentru-ca gerul să aducă stricăciunile de cari a mai suferit agricultura noastră în trecuții ani.

Să nădăjduim însă, că un strat potrivit de zăpadă — aceea dorită mantie ocrotitoare și îngrășătoare — ne va da dreptul a ave și mai bune prevederi pentru viitoarea roadă.

Noue deregătorii de dare. În decursul noului an 1898, ministrul de finanțe va sporti deregătorii de dare de clasa I. cu 26, adecă cu totul 40. Tot în acest an se vor întemeia 8 deregătorii de dare noue în diferite părți ale țerei.

CRONICĂ.

Români decorați. Foaia oficială a armatei noastre comune publică următoarea știre: Majestatea Sa Imp. și reg. drept recunoștință pentru deosebitele și extraordinarele lucrări cu prilejul inundațiilor din anul 1897 s'a îndurat prea grațios a cinsti sublocotenentului Ermil Cosmuța (născut în Sibiu) din batalionul de pioneri nr. 12, *crucea pentru merite militare*; sublocotenentului Maximilian Bulla din batalionul de pioneri nr. 12, *crucea de aur pentru merite*; sergent-majorului Bucur Drăghiciu și sergentului Basiliu Boieriu tot dela pioniri *crucea de argint cu coroane pentru merite*.

O nouă volnicie, și păcătoasă și revoltătoare, a făcut șovinistul ministru de culte Wlassics. *Românii din Gurahonț și Iosășel* și-au înființat o societate de cetire. Statutele le-au înaintat mai zilele trecute ministrului spre întărire. Dar' ministrul a aflat de bine a le respinge și le-a retrimis viceșpanului Szatmáry din Arad scriindu-i: că de oare-ce statutele „societății de lectură română” din Gurahonț și Iosășel nu hotărăsc scopul societății, și de oare-ce nici între toți locuitorii români din Gurahonț și Iosășel nu se află atâția cărțurari pentru cari s'ar pute susține o societate de lectură, nu întărește statutele!

Intemeiați reuniuni de cetire! Primim următorul avis: Cei-ce doresc înaintarea poporului prin *intemeierea de „reuniuni de cetire”* să se adreseze la subsemnatul comitet și vor primi toate documentele și îndrumările de lipsă în acest scop pentru decopiere și un exemplar de statute tipărit, trimițând înainte în epistolă închisă 30 cr. în marce postale și obligându-se a le retrimite recomandat după cel mult 7 zile dela primire. E destul a ști scrie și cetii pentru a pute intemeia o reuniune.

Comitetul Reuniunii de cetire și cântări în Zagra p. u. Magy.-Nemegye (B.-Naszód m.).

„Dar' frumos. Din B.-Ciaba ni-se scrie: *Văd Floarea Gomboș din Ciorvaș* (com. Bichis) spre memoria soțului ei răposat Petru Gomboș, a dăruit sfintei biserici din B.-Ciaba un rînd de odăjdii frumoase, în valoare de 120 fl., pentru care binefacere maritimăse dăruitoare, în numele bisericii și pe această cale și se exprimă mulțumită, rugând pe bunul D-zeu a-i lungi firul vieții spre a mai pute face asemenea dăruiri la altarul D-lui, răsplătindu-i-se acestea însutit. B. Ciaba, la 2/14 Ianuarie 1898.

Victor Popovici, preot.

Cununie. Demetriu Boariu, teolog absolut și Silvia Gerasim anunță sêrbarea cununiei lor, ce se va sêvrși Duminecă, în 23 Ianuarie st. n. a. c., la 3 ore p. m., în biserica gr.-cat. din Petrilaca-română.

„Grosolana neștiință” a unui slujbaş maghiar. Luasem și noi știre despre cazul, ce și-s'a întâmplat vara trecută dlui Tache Stănescu din Brașov, care aflându-se la băile dela Tușnad și trimițând la deregătorie postală și telegrafică de acolo o telegramă pentru Ploști, scrisă firește în limba

română, și-s'a refuzat primirea telegramei din pricină că era scrisă românește. Cetim acum în „Gaz. Trans.”: „În afacerea aceasta primim din partea direcțiunii telegrafo-postale din Cluj încunoștințarea, că pe baza știrei publicate în nr. 153 din 1897 al „Gazetei Transilvaniei”, numita direcțiune a pornit cercetare, care însă abia acum a putut fi sfîrșită. Resultatul cercetărei, după-cum ni-l prezentă amintita direcțiune din Cluj, este următorul: Când d-ra Sofia Stănescu a mers cu telegrama la deregătorie postală, se afla în deregătorie o femeie, care „în credință, că cuprinsul telegramei trebuie să fie cunoscut deregătorului telegrafist, a rugat pe d-ra Stănescu să-i talmăcească pe ungurește cuprinsul telegramei. D-ra Stănescu însă n'a voit se facă asta, și în loc de-a pretinde să și-se primească telegrama, s'a depărtat cu telegramă cu tot. Abia după 10—15 minute s'a refîrtors însă din nou cu telegrama în ofițiu, unde fiind de față acum șeful postal, acesta și-a primit-o”. În fine ne asigură on. direcțiune postală și telegrafică din Cluj, că „a purces aspru împotriva persoanei din vorbă, care a lucrat necoresct, dar' nu din rea voință, ci dintr'o grosolană neștiință”.

Advocat nou. Dl Dr. Dimitrie Magdu ne vestește, că și-a deschis cancelarie advocațială în M.-Radna.

Maghiarisare — în grabă mare. Ministrul de interne Perczel a adresat către toate comitatele o ordinațiune, prin care provoacă autoritățile administrative, ca privitor la maghiarisarea numelor să purceadă cu cea mai mare grabă lăsând toate celelalte lucruri la o parte. Totodată provoacă autoritățile administrative să iee măsuri, ca cererile înaintate la minister pentru maghiarisarea numelor să fie în toată regula și isprăvirea lor la Budapesta să nu sefere nici o întârziere. — Măi, că mare grabă mai are și ministrul! Dar' înzădar: ori-câtă grabă, tot n'a fi ispravă!

Invitare. Tinerimea română din Oradea-mare invită la un *concert împreună cu dans*, pe care-l aranjază la 3 Februarie 1898 st. n., în sala cea mare a hotelului „Arborele verde”. Începutul la 7 și jumătate ore seara. Prețul de intrare pentru persoană 2 fl., pentru familie 5 fl. Suprasolvirile generoase se primesc cu mulțumită la adresa cassarului Teodor Pap (Fő-utca, Bartschpatola) și se vor cuita pe calea publicității. În pauză se va juca „Călușorul” și „Bătuta”. Venitul curat este menit pentru ajutorarea studenților săraci din loc.

Producție și petrecere. Corpul învățătoresc din Orlat invită la producțiunea împreună cu joc ce o va aranja Duminecă, în 23 Ianuarie st. n. a. c., în sala cea mare dela „Hitsch”. Începutul la 7¹/₂ ore seara. Prețul de intrare: de persoană 1 fl., de familie 1 fl. 50 cr. Venitul curat este menit pentru „Reuniunea femeilor române pie” din Orlat. Program: „Coriolan”, poezie de Vas. Buticescu, declamată de *.*. „Spusu-mi-a frunza de viie”, cântată de corul plugarilor. „Numai una”, poezie de G. Coșbuc, declamată de *.*. „Doina”, poezie cântată de cor de plugari. Rugămintea din urmă, poezie de George Coșbuc, declamată de *.*. „Tainic se luptă”, cântată de cor de plugari. *Cinel-cinel.* Vodevil într'un act de Vasile Alexandri. După producțiune urmează petrecere cu joc.

Cu două măsuri. În mare bucurie vestesc foile ungurești, că curtea cu jurații din Dobrițin a achitat zilele trecute pe un anumit Igmándi Miklos, care publicase în foaia „Dobrițin” o sêlbatică poezie adresată Memorandiștilor nostri, intitulată: „În țeară cu ei”. Sentența a fost primită cu însuflețire de Ūngurii Dobriținului. — Și cum nu, când până și „dreptarea maghiară e atât de „patriotică”!

Foametea pe Alföld. Nu numai în comitatul Torontalului bântue foametea. Ea amenință a cuprinde întreg Alföldul. În Bichis de pildă foametea bântue cu furie. Trei sute de familii de muncitori au rămas fără hrană și fără lemne de foc.

Și stăpânirea nu vede toate aceste, ci numai... maghiarisare și ear' maghiarisare!

Crăciunul în Iclodul-mare. Ni-se scrie: Frumoase sêrbători au avut în anul acesta poporeni gr.-cat. din Iclodul-mare. Baronesa Maria Wese'éay, cu soțul seu, cavaler Alex. de Montbach, mari proprietari, au făcut la toți școlarii gr.-cat. o plăcută surprindere.

În ziua de Crăciun, după s-ta liturgie toți elevii și poporeni s'au adunat în școală unde strălucia în lumină un uriaș pom de Crăciun, încărcat cu nenumărate obiecte plăcute și folositoare. Dintre cele multe voui pomeni unele mai însemnate, anume: 6 sumane de pănură, pentru 6 prunci mai mărișori, 30 părechi opinci, provăzute cu curele pentru alți 30 prunci, 10 năfrâmi pentru 10 copile, 10 șaluri de harast pentru 10 copii, 40 bucăți de cărți românești (de mai mulți amici ai școlaei, ABC-dare și legendare) și, ca bucuria să fie deplină, toți pruncii, 72, au primit și câte un colac de Crăciun. Surprinderea și emoțiunea a fost atât de mare, încât atât pruncii, cât și părinții lor au plâns...

Marinimosului proprietar și-a mulțumit: parochul din loc în numele lor.

Furături de bani la H.-M.-Vásárhely. Orașul curat maghiar, H.-M.-Vásárhely, a devenit de o tristă faimă în depravare. Hoții, otrăviri, omoruri, defraudări sînt lucruri de toate zilele acolo. De curând am primit știre despre un nou scandal: O mare furătură pe sub mână la casa orășenească, scandal, care a avut de urmare sinuciderea a doi acușai: căpitanul poliției și un scriitor. Acum se vestește, că un nou vinovat s'a descoperit, controlorul Banga, care a fost oprit din post și predat judei instructor. Se crede că vor mai fi și alții cu musca pe căciulă. — Frumoasă și cinstită chiverniseală de bani!

Legenda Anului-Nou. Sub acest titlu cetim în *Gazeta Săteanului* următoarele:

Sêrbarea Anului-Nou nu este tocmai așa nouă. Când Europeanii au sosit pentru întâiași-dată pe malul rîului Missisipi, au observat că Indienii (locuitorii Statelor-Unite) sêrbau o zi numită: sêrbarea Rushkton, care avea în fiecare an o zi anumită. Ei au dedus din aceasta, că trebuie să fie prima zi a anului. Această sêrbare ținea de obicei opt zile și se sfîrșea prin uitarea urei și tuturor rêsburărilor. Iertarea era așa de generală în Statele-Unite, încât acela care ar mai fi purtat cea mai mică ură asupra semenilor lui era osândit a plăti o amendă foarte mare. În New-York acest obicei este încă în vigoare; o simplă vizită este de ajuns ca toate neînțelegerile din anul precedent să fie uitate între prieteni, este dar' ziua împăcării.

Lăsământul unui calic. Acum câțva timp a murit la Roma un cerșitor foarte cunoscut cetățenilor de acolo. El ședea de obicei la ușa unei mari biserici și întindea tuturor vizitatorilor ei mâna. Care nu a fost fără mirarea tuturor celor cari îl cunoșteau când, după moartea lui, s'a găsit în locuința lui un testament foarte curat și cu îngrijire scris. Testamentul a fost încredințat unui procuror care l'a deschis a doua zi. Prin acest testament cerșitorul lasă toată averea sa, care se urcă la 800.000 lei, celor 3 fii ai sei. E de însemnat, că cei 3 copii ai cerșitorului nu știau nimic despre această avere a tatălui lor, și după îndemnul lui, trăiau și ei din cerșit. Credem însă, că acum ei nu vor mai urma pilda dată de tatăl lor și că se vor apuca să cheltuiască mai „cum se cade“ această avere făcută din cerșitorie.

Cea mai grasă femeie. În zilele trecute a răposat în San-Francisco (America) cea mai grasă femeie din lume, signora Cardosa Teresia, de origine italiană. Ea a trăit 65 de ani și a îngropat trei bărbați. A cântărit 300 de kilograme. Cardosa locuia în etaj de unde din cauza grăsimii ani de zile nu se coborise. Când a murit, ea se o scoată din casă ușile au trebuit lărgite. Sierul a fost întărit cu pante de fer. La înmormântare au venit mulți să vază cum cel mai mare trup omenesc se coboară la locul de odihnă.

Încoronarea reginei de Olanda
La 21 August 1898 tinăra regina *Wilhelmina de Olanda* intră în vîrstă „fetelor mari“ atunci va fi încoronată. Din acest prilej capitala Amsterdam va avea mari sărbători. După încoronare tinăra regină va guverna singură.

Câți Jidovi sînt pe lume? „Arhivele Judaiques“, revista jidovească din Paris publică următoarea statistică despre numărul Jidovilor din lume: În lumea întregă sînt 6,300.000 de Jidovi, dintre cari în Europa 5,400.000, în Asia 30.000, în Africa 25.000, în America 250.000. În Australia numărul Jidovilor e reînsemnat. Dintre statele europene Rusia e mai fericită, căci ea se poate lăuda cu 2,500.000 de Jidovi, după care urmează Austro-Ungaria cu 1,644.000 de Jidovi, dintre cari la noi în Ungaria sînt 800 mii, Germania are 560 mii, România 263 mii, Turcia 105 mii, Franța 53. Budapesta singură numără de 3-ori atâtea lipitori ca Franța întreagă.

Cărți eșite în tipar.

„1001 de nopți“. În editura librăriei N. I. Ciurev, Brașov, a eșit în tipar *Halima sau 1001 de nopți*. Istorii arabicești, tălmăcite de vestitul scriitor popular *Ioan Barac*, fost învățător și translator magistratual în Brașov (1772—1848). Ediție nouă; reproducere după originalul din 1836, întocmită în 4 volume mari, împodobite cu 70 ilustrațiuni din cele mai frumoase. — Prețul unui volum 80 cr. Toate 4 volumele procurate împreună costă numai 3 fl. Această ediție din minunatele povestiri cunoscute sub numirea de „1001 de nopți“ este cea mai la înțeles scrisă și mai frumoasă în limba română. — Ilustrațiunile sînt artistic lucrate. — Tiparul cetățesc și pe hârtie bună.

„Biblioteca pentru toți“. Cunoscută și mult apreciată „Biblioteca pentru toți“ a dat la lumină acum în numărul 123 al ei o frumoasă lucrare de marele economist M.

Bloch, intitulată „Mamele celebre“, o minunată carte de educație și morală. Ceea-ce se recomandă mai cu seamă e „Călimdarul Bibliotecii pentru toți“, care e cel mai frumos și mai bun călimdar pe anul 1898. Un exemplar 50 bani.

Cu ocazia sărbătorilor librăria Storck și Müller a mai scos la lumină nouă cărți postale cu palatul cel nou al postelor și — un lucru ce se face pentru prima-ori la noi și e merit să aibă un succes ne mai auzit — 36 de feluri de cărți postale umoristice ilustrate în color. Prețul unei cărți este numai 10 bani.

Loc deschis.*)

Dare de seamă și mulțumită publică.

În urma concluderii reprezentațiunii comunale, pentru înființarea unui fond școlastic, s'a aranjat o petrecere cu dans în școala noastră confesională din loc, a 2 zi de Crăciun, care ne-a adus un venit curat de 66 fl. 20 cr.

Suprasolviri marinoase au încurs dela următorii: din Bez: Kunert, notar 2 fl. Călnicean, paroch 50 cr. Din Conța: Buda, notar 2 fl. Oprean, preot 2 fl. Oltean, grădinar 1 fl. Pimes, șef de gară 50 cr. Székely, șef de drum 50 cr. Petrașcu, paroch 1 fl. Nistor, viconot. 50 cr. Hățăgău, practicant 50 cr. Oancea, învățător 50 cr. Din Vingard: Péterffy, notar 50 cr. Bosdog, practicant 50 cr. Bosdog, econom, 1 fl. Predovici, paroch 1 fl. Bosdog, învățător 60 cr. Drăgoiu 80 cr. Turcu, econom 50 cr. Din Săliște: Bena, comerciant 50 cr. Din Drașov: Mólnár, bucătarul cortelui Teleky 1 fl. Flueraș comerciant 1 fl. Coroș și Domokos, gendarmi câte 60 cr. Din Cut: Bitea, stud. 50 cr. Velțan, stud. 50 cr. Vasilea, învățător 50 cr. Bisca, primar 50 cr. Din Spring: Suciu, stud. 50 cr. Din Ungurei: Darcu, învățător 50 cr. Din Cergău: Ban, învățător 50 cr.

Rezultatul acesta avem mai mult a-l mulțumi dlor studenți și învățători etc. sus amintiți, cari prin prezența d-lor lor au animat publicul cu jocuri și cântări.

Primească sus amintiții domni și pe astă cale mulțumita noastră.

Pentru comitetul comunal:

Conța, Ianuarie 1898.

Stefan Bobeș,
primar.

Ioan Oprean,
preot emerit.

Mulțumită publică.

Reprezentanța comunei noastre politice din *Cuvesti* (Kövesd) luând în considerare starea miseră în care se află unii orfani cerșetători de școală, la întreprinderea celor competenți în cauză, au decis într'o ședință ținută înaintea Nașterii Dlui, ca din fondul orfanal al comunei să se acopere spesele de îmbrăcăminte necesară pentru 10 școlari; care hotărîre prin întreprinderea onoratei primării și în special a zelosului nostru notar, care n'a pregetat a osteni spre a se aproba acel concurs și din partea autorităților comitatense, s'a și efectuit, căci în ajunul Nașterii Dlui s'au și împărțit între zece școlari îmbrăcămintea și încălțăminte de lipsă, în prezența dlui notar *Corneliu Iorgovici*, a părintelui capelan *Ioan Suciu*, a primarului *Moise Balint* și a cassarului *Zaharie Fichiciu*.

Subscribul, pentru această faptă creștinească, viu atât în numele orfanilor școlari cât și în numele comitetului parochial a ex-

*) Pentru cele cuprinse în rubrica aceasta redacția nu primește răspunderea.

prima mulțumită atât reprezentanței pentru nimerita hotărîre, cum și on. primării pentru ducerea în deplinire a acestei hotărîri, rugând pe milostivul Dumnezeu să înmulțească înmiit denarul acelor cari se îngrijesc de cei lipsiți.

Cuvesti, la 28 Decembrie v. 1897.

Georgiu Tomi, învățător.

Mulțumită publică.

Harnicul Român și totodată bun creștin, dl Emănoil Doctoru, doctor după poezie și doctor de medicină în Viena a dăruit bisericii noastre gr.-cat din Ibișdorful-săseș o lampă de tot mare. Tot de lampă mai sînt legate 9 feșnice toate foarte frumoase și lucrate cu multă măiestrie, în greutate de 50 chilograme și în preț de 250 fl. Pentru care faptă creștinească nu pot reține a nu-i aduce mulțumită și pe calea aceasta dimpreună cu toți poporenii nostri gr.-cat. *Dumitru Muntean.*

Mai nou.

Bánffy și naționalitățile.

„Bud. Hirrap“ de Vineri publică un articol, în care se spune, că poziția lui Bánffy nu e sigură. În articol se susține, că Bánffy a fost tras la răspundere de Maiestatea Sa între altele în privința autonomiei catolice și pentru politica lui față de naționalități.

„Al treilea lucru — așa scrie „B. Hirrap“ — despre ce a fost vorba, e că pe bar. Bánffy l-au întrebat acolo sus (la curte. Red. „F. P.“) despre politica lui față de naționalități și poziția lui atîrnă dela aceea, dacă poate încredința pe Monarch despre faptul, că politica sa față de naționalități e bună.

Foile maghiare au adese-ori știri mincinoase. Se poate însă ca de astă-dată știrea aceasta să fie adevărată. Vom vedea!

R Î S.

Îmi bat coasta...

Este știut, că în biblie se spune că Eva a fost făcută din coasta lui Adam. A auzit-o aceasta și Rîpă Țiganul din satul Z. și o ținu bine în minte.

S'a întemplat odată, că Rîpă își bătea reu Țiganca. La strigătele femeiei veniră vecinii și-l întrebă, că ce face?

— Da ia îmi bat ticăloasa de coastă — răspuse Rîpă — că nu mai e de nici o treabă...

POSTA REDACȚIEI.

D-ra P. P. în H. Mulțumitele noastre. Vă rugăm a ne mai scrie.

T. T. în Pintic. Noi de aici nu putem ști, că e scrintit piciorul sau durerea vine din răceală. De aceea e mai bine să întrebi un medic (doftor).

I. A. în Becicherecul m. Nrul 52 și „Darul de Crăciun“ și l-am trimis azi. — Pentru cădelniță scrie, (nemțește sau ungurește) boltei Kriszta és társa în Budapesta, (Lipot u.) și cere catalog.

Pentru redacție și editură responsabil: Andreiu Baltes. Proprietar: Pentru „Tipografia“ societate pe acțiuni: V. H. Dressnandt.

Călinarul săptămânii.

Zilele	Călinarul vechiu	Călin. nou	Soarele
	Dum. după Botez., gl. 7 sft. 10.	rés.	ap.
Dum.	11 Cuv. P. Teodosie	23 Log. Mariei	7 35 4 25
Luni	12 S. Mța Tațiana	24 Timoteiu	7 34 4 26
Marti	13 S. Mc. Ermil	25 Int. lui Pav.	7 33 4 27
Merc.	14 SS. PP. uciși în Sinai	26 Policarp.	7 31 4 29
Joi	15 Cuv. P. Pavel Tiv.	27 Ioan Chris.	7 30 4 30
Vineri	16 Înch. lanț. Ap. Petru	28 Carol mare	7 28 4 32
Sâmb.	17 † C. P. Antonie c. m.	29 Francisc S.	7 27 4 33

Tirgurile din săptămâna viitoare după căl. vechiu.

Duminecă, 11 Ianuarie: Chendi-Lona (Luna).
Luni, 12 Ianuarie: Miheș.
Marti, 13 Ianuarie: Aiud, Brețeu, Ciuc-Cosmaș, Gialacuta, Huedin, Râșnov, Șilimeghiu.
Joi, 15 Ianuarie: Bateș, Elisabetopole (Ibașfalău).
Vineri, 16 Ianuarie: Guruslăul-someșan, Hodoș, Micăsasa, Zam.
Sâmbătă, 17 Ianuarie: Proștea-mare (în 18 numai tirg de vite), Sebeșul-săsesc.

„Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

A eșit de sub tipar:

Însoțirile de credit

împreunate cu

însoțiri de consum, de vânzare, de viieri, de lăptării etc. și instrucțiunile trebuincioase.

Îndreptare practică

înființarea și organizarea de astfel de însoțiri de

F. W. RAIFFEISEN.

Edițiunea a V-a.

Traducere autorizată de

Dr. Aurel Brote,

director general gen. de asigurare m. „Transilvania“

EDITURA

„Reununii rom. de agricultură din comitatul Sibiuului“.
 (280 pagini mari).

Cartea costă 80 cr. (cu porto postal 90 cr. recomandată 1 fl.) și se poate cumpăra dela

„Tipografia“,

soc. pe acțiuni în Sibiu.

Doi mari Metropoliți ai Românilor

Andrieu bar. de Șaguna

și

Alexandru Sterea Șuluțiu.

— Portrete frumoase. —

Lucrate la Viena, în fototipie, fiecare separat, pe hârtie fină de carton; sunt foarte potrivite tablouri în casa fiecărui Român.

Prețul unui exemplar 25 cr.

Librăria „Tipografiei“,

soc. pe acțiuni, Sibiu.

La „Tipografia“, societate pe acțiuni în Sibiu se află de vânzare

Călinarul „Lumea Ilustrată“

pe anul 1898

cu un bogat cuprins, cu prețul de 70 cr., (cu porto postal 75 cr.)

Adese-ori premiat.

Pivnița Mönchhof

cu renume din anul 1884 cu ocazia marilor sărbări populare în amintirea migrațiunei Sașilor înainte de șapte sute de ani

oferă

bune vinuri de masă ardelenesti și de Magyarad:

Vin nou	32 cr.
Vin bun de masă ardelenesc	40 "
	46 "
Rhein-Risling din pivnițele baronului Szentkereszty	70 "
Pinotgris	70 "
Mädchentraube, dela Blăjel din 1889	80 "
Bika-vér ales, roșu	80 "
Oporto din pivnița baronului Szentkereszty	60 "
Transport din străinătate	1 fl. 20 "
Transport din Ardeal	80 "
Malaga spaniol veritabil, foarte fin	2 fl. — "

Curat și sănătos!

Bun și elegant!

Mai departe toate soiurile vin de sticle din țeară și străinătate.

Afară de casă costă cel de 40 numai 36 cr.

Vânzătorii în oraș și mai ales la țeară

capătă cu preț moderat. [2565] 12—12

Bun oțet de vin pro litru 30 cr.

Ludwig Fronius, negustor de vinuri, Sibiu.

Adese-ori premiat.

O sută
de mii de familii
beau cu
predilecție zilnic

Vivat se trăiască!

**Kathreiner
cafeaua de maltă Kneipp**

Libară de substanțele stricăcioase sănătății ale cafelei de boane, Kathreiner cafeau de maltă Kneipp are totuși aroma și plăcutul gust al acoalei. Provocătoare de apetit, ușor mistuibilă, Kathreiner cafeau de maltă Kneipp s'a dovedit deja de ani ca deopotrivă pentru adulți ca și pentru copii. Excelent adăos la cafeau de boane, precum și cel mai recomandat înlocuitor al acoalei. Din punct de vedere al sănătății și al economiei veritabilul „Kathreiner“ n'ar trebui să lipsească din nici o casă san familie.

A se păzi de imitațiunile mai puțin valoroase.

De vânzare.

În comuna **Broșteni**, com. Albei-inf., se află de vânzare, din mână liberă, mai multe realități și anume:

O moșie

de 40 jugere, pământ bun, comasat, 9 jugere fenaț, restul arător de clasa 1, 2 și a 3-a. **Prețul 120 fl. jugerul.**

O moară

nouă, cu 2 petri și o casă de zid, împrejur cu pământ de 20 ferdele și 400 sălci.

Prețul lor 3000 fl.

Două case

ambele, una lângă alta, în mijlocul satului, fiecare cu curte separată.

Una cu 3 încăperi, coperită cu țiglă, în curte cu 2 grajduri, șură de zid, are grădină de pomi, loc de 6 ferdele.

Prețul 1200 fl.

Ceealaltă e casă nouă, coperită cu țiglă, are 2 încăperi, local de boltă către uliță, grădină de sămănat, loc de 3 ferdele.

Prețul 420 fl.

A se adresa, în scrisori în persoană, la proprietarul **Dimitrie Beju**, din Seliște, locuitor în **Broșteni**, p. u. Szász-Csanád. [179] 2-3

Betia

curabilă prin antibiotinul*) aplicat în numeroase cazuri cu succes strălucit. Nenumărate scrisori de mulțumită de ale vindecaților se trimit la dorință franco spre vedere. — Se poate ca bețivului, fiind fără gust, și fără ca să știe. — O dosă: 2 fl. 20 cr., o dosă dublă, pentru pătimiși vechi 4 fl. 40 cr., contra sumei din urmă trimise anticipativ franco.

Se capătă: „Farmacia la Vulturul“, Lugoș, nr. 112.

*) numele protegiat. [2442] 8-12

„Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

„Istoria Transilvaniei“

de **George Barițiu.**

Monumentalul op al regretatului nostru istoric: „Părți alese din istoria Transilvaniei pe 200 ani din urmă“, se poate procura de acum

cu preț redus!

Volumul I.

broș. în loc de fl. 4.20 numai cu fl. 2.50, leg. fl. 3.30.

Volumul II.

broș. în loc de fl. 4.— numai cu fl. 2.—, leg. fl. 2.80.

Volumul III.

broș. în loc de fl. 2.80 numai cu fl. 2.—, leg. fl. 2.80.

Opul întreg:

broș. în 3 vol. în loc de fl. 11.— numai cu fl. 6.50 = șese florini și cincizeci cr. v. a., leg. fl. 8.60.

Această carte n'ar fi iertat să lipsească din casa nici unui bun Român.

Pentru „Tipografia“, societate pe acțiuni: V. H. Dressnandt.

„RACOTANA“,

CASSĂ DE CREDIT ȘI DE ECONOMII ÎN ȘEICA-MARE.

Convocare.

Domnii acționari prin aceasta se invită conform §. 19 din statute la

a II-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Șeica-mare la 14 Februarie st. n. 1898, la 10 ore înainte de amiază, în școala română.

OBIECTELE:

1. Raportul direcțiunii, bilanțul anului 1897, raportul comitetului de supraveghere și propunerile acestora.
2. Stabilirea bilanțului și distribuirea profitului curat.
3. Regularea salariilor funcționarilor.
4. Fixarea intereselor după depuneri.

Domnii acționari, cari doresc a participa la adunarea generală în sensul §. 22 al statutelor, sunt rugați a-și depune acțiunile eventual dovzile de plenipotență la cassă până la 9 ore înainte de începerea adunării generale.

Șeica-mare, 12 Ianuarie 1898.

Direcțiunea.

[281] 2-2

Activ.	Bilanțul pro 1897.	Pasiv.	
Cassa în număr	518 66	Capital social:	
Cambii de bancă	10168 44	400 acții à fl. 50	20000 —
Credite personale	27189 50	Fondul de rezervă al acționarilor	1240 —
Spese de fondare	277.—	Fondul pentru scopuri culturale	100 —
după amortisare de	77.—	Depuneri spre fructificare	12590 60
Mobilier	254.—	Cambii reescomptate	4604 —
după amortisare de	26.—	Interese anticipate pro 1898	754 81
Diverse conturi debitoare	229 33	Profit curat	1543 08
Capital nesolvit din emisiunea a II-a	2298		
	40831 93		40831 93

Debit.	Contul de profituri și pierderi.	Credit.	
Interese pentru depuneri spre fructificare	488.73	Interese dela cred. personale 1826 56	2125 34
Interese pentru ratele din emisiunea a II-a	184.21	Interese dela cambii escompt. 298.78	352 38
Salare	320.—	Interese de întârziere, compet. și proviziuni	
Imprimare, material de birou etc.	158.75		
Contribuțiuni	189.34		
Competența de timbre	40.62		
Amortisare din speșele de fond.	77.—		
idem din mobiliare	26.—		
Profit curat	1543 02		
	2977 67		2977 67

Șeica-mare, în 31 Decembrie 1897.

Racotia m. p.,
director.

Popescu m. p.,
membru al direcț.

Varga m. p.,
membru al direcțiunii.

Deac m. p.,
membru al direcțiunii.

Nartea I. m. p.,
membru al direcț.

Subsemnatul comitet am examinat conturile prezente și le-am aflat în deplină regulă.

Șeica-mare, în 12 Ianuarie 1898.

Vintilă m. p.

Ioan Dordea m. p.

Nicolae Vintilă m. p.

4 medalii de aur, 18 de argint, 30 diplome de onoare și de recunoștință.

Praturile Korneuburg
pentru nutrirea vitelor ale lui Kwizda.

Mijloc dietetic pentru cai, vite cornute și oi.

De 43 de ani se întrebunțează în cele mai multe grajduri, la lipsa de poftă de mâncare, mistuire rea, pentru îmbunătățirea laptelui și augmentarea laptelui dela vaci.

Prețul unei cutii $\frac{1}{1}$ 70 cr., o cutie $\frac{1}{2}$ 35 cr.

Veritabilă numai cu marca de scutire de mai sus, se află în toate II. apotecile și drogueriile. [1182] 30 -40

Deposit principal

Franz Joh. Kwizda,

furnisor de curte ces. reg. și reg. român.

Apotecar de cerc, Korneuburg, lângă Viena.

Pentru tipar responsabil Iosif Marschall.